

Dictamen en relació amb la consulta plantejada per un Ajuntament sobre el lliurament de dades personals dels treballadors a un sindicat

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit del secretari general d'un Ajuntament, en el qual es consulta sobre la legitimitat, tenint en compte la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, LOPD), d'una comunicació de dades a un sindicat amb representació a l'Ajuntament.

En concret, l'Ajuntament explica que el sindicat ha sol·licitat que li sigui lliurada la llista d'ajuts socials de l'any 2011, indicant noms i cognoms del personal que ha rebut l'ajut amb el detall dels imports i els conceptes, a fi i efecte de fer la comprovació de que el repartiment dels mateixos s'ha fet tal i com es va acordar a la Comissió d'Ajuts Socials.

Analitzada la petició, que s'acompanya de còpia de la instància presentada pel sindicat i per l'acta de la Comissió d'Acció Social, on s'acorda la regulació dels Ajuts Socials, i la normativa vigent aplicable, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent:

I

(...)

II

L'escrit de l'Ajuntament completa la consulta formulada amb una explicació sobre la concessió dels ajuts socials. En concret, s'explica que la Comissió d'Acció Social està integrada per personal de Recursos Humans de l'Ajuntament i per dos representants de cada secció sindical, i que aprova els imports que s'abonaran per concepte (discapacitat, estudis, oftalmologia...) entre d'altres qüestions.

S'explica que el Servei d'Organització i Recursos Humans filtra tota la documentació lliurada pels sol·licitants i convoca la Comissió per depurar casos excepcionals i acordar quin tractament li donen i per analitzar el total de peticions d'ajuts, així com la quantitat a percebre. S'afegeix que en cap cas la Comissió treballa amb dades personals dels empleats públics. Una vegada pres l'acord, es fa l'acta en la que s'adjunta un annex amb un llistat definitiu en el que es relaciona empleats públics amb nom i cognoms i import total a percebre per ajuts. Als membres de la Comissió se'ls fa trasllat d'una còpia de l'acta però no de l'annex on consten els noms i cognoms dels beneficiaris. Tot i que tenen, com s'explica en l'escrit, dret d'accés presencial a l'annex així com a les dades concretes de l'expedient d'ajuts socials d'un empleat públic sempre que aquest els hi hagi autoritzat expressament per exercir les seves funcions de representants sindicals.

Amb tot això, l'Ajuntament formula dues preguntes:

1. L'emparament d'aquest lliurament de dades personals al sindicat, en l'excepció del consentiment de l'interessat de l'article 11 i 11.2.a) de la LOPD en relació amb les funcions que té atorgades la Comissió d'Acció Social i les competències de vigilància i protecció de les condicions laborals de les seccions sindicals recollides tant en l'article 65 ET com en l'article 9 de la Llei 9/1987 i normativa relacionada.

2. En el supòsit que aquesta comunicació de dades tingui cobertura legal, es demana la relació de dades que s'haurien de donar (nom i cognoms de l'interessat, import per concepte, import total a percebre) d'acord amb el principi de qualitat de les dades recollit en l'article 4 de la LOPD, entenent que en el "concepte" d'un ajut social s'especifica si aquest empleat públic percep l'ajut, entre d'altres, per discapacitat seva o dels seus fills.

En relació amb la consulta de l'Ajuntament, formulada en els termes que s'acaben de resumir, cal fer avinent el següent.

Les dades dels treballadors de l'Ajuntament relatives a la seva condició de beneficiaris d'ajuts socials, d'altres dades personals que l'Ajuntament pugui tractar en relació amb els seus treballadors, i fins i tot les dades de terceres persones (fills i altres familiars o persones relacionades amb el treballador de l'Ajuntament) que s'hagin de tractar en relació amb la concessió d'ajuts socials, queden protegides per la normativa de protecció de dades personals, en concret, per la LOPD, citada, i el RLOPD (Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la LOPD). L'article 1 de la LOPD estableix que aquesta llei té per objecte garantir i protegir, pel que fa al tractament de les dades personals, les llibertats públiques i els drets fonamentals de les persones físiques, i especialment del seu honor i la seva intimitat personal i familiar. La protecció de les dades personals s'articula mitjançant l'aplicació d'una sèrie de principis i garanties que resulten exigibles en relació amb qualsevol tractament que es realitzi.

En aquest sentit, cal considerar com a "tractament de dades" el conjunt de les operacions i els procediments tècnics de caràcter automatitzat o no, que permetin recollir, gravar, conservar, elaborar, modificar, bloquejar i cancel·lar, així com les cessions de dades que derivin de comunicacions, consultes, interconnexions i transferències, en aplicació del que disposa l'article 3.c) de la LOPD. En concret, la cessió o comunicació de dades, s'entén com qualsevol revelació de dades efectuada a una persona diferent de l'interessat (article 3.i) de la LOPD).

Aquesta Autoritat ha analitzat anteriorment diverses qüestions relatives a la comunicació de dades personals dels treballadors a les organitzacions sindicals. Entre d'altres, a títol il·lustratiu, citem els Dictàmens 1/2010, 14/2009, 27/2009, 8/2008, que es poden consultar al web: www.apd.cat.

Com ha fet avinent aquesta Autoritat, des d'una perspectiva general es pot considerar que les organitzacions sindicals, en concret a través dels delegats de personal i comitès d'empresa, en tant que representen els treballadors i exerceixen determinades funcions que els atribueix la normativa, han de poder accedir a determinades informacions, entre d'altres, dades de caràcter personal. Ara bé, aquest accés a dades personals s'haurà de produir en tot cas respectant el règim previst en la LOPD per a la cessió de dades, que especifiquem a continuació.

Qualsevol comunicació de dades dels treballadors o d'altres beneficiaris de fons d'ajuts socials, per part de l'Ajuntament, en tant que responsable del tractament d'aquestes dades (article 3.d) de la LOPD), en el cas que ens ocupa, a un sindicat amb representació a l'Ajuntament, constitueix una cessió de dades als efectes de la LOPD, i per tant s'ha de sotmetre al règim que estableix aquesta llei.

En concret, l'article 11 de la LOPD disposa que:

“1. Les dades de caràcter personal objecte del tractament només podran ser comunicades a un tercer per al compliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el consentiment previ de l'interessat.

2. El consentiment que exigeix l'apartat anterior no és necessari:

*a) Quan la cessió està autoritzada en una llei.
(...)”*

La LOPD estableix determinades excepcions a la regla general del consentiment (article 11.1), principalment, que les cessions estiguin previstes per una norma amb rang de llei, supòsit en el qual no serà necessari el consentiment dels interessats.

Així, si es tractés d'una cessió de dades de caràcter personal la comunicació de les quals no es trobés expressament habilitada per una norma amb rang de llei ni en cap altra excepció de l'article 11 de la LOPD, seria necessari el consentiment previ dels titulars de les dades, és a dir, els treballadors de l'Ajuntament, beneficiaris d'ajuts socials.

III

Vist el règim general que la LOPD preveu per a les cessions de dades, cal analitzar quin és el marc jurídic que regula l'àmbit d'actuació dels sindicats i el dret d'accés a informació per part d'aquests, per tal de determinar la legalitat i habilitació de la comunicació de les dades dels beneficiaris dels ajuts socials del 2011 al sindicat, per al compliment de les seves finalitats.

La consulta es refereix específicament al Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el Text refós de l'Estatut dels Treballadors (ET), i cita l'article 9 de la Llei 9/1987, referit a la informació que han de rebre les Juntes i els Delegats de personal. Val a dir que aquesta llei ha estat derogada per la Llei 7/2007, de 12 d'abril, que aprova l'Estatut bàsic de l'empleat públic (EBEP). Per tant, ens referirem a les previsions de l'ET i l'EBEP que resulten rellevants per a la qüestió que ens ocupa.

L'ET reconeix un dret d'informació del Comitè d'Empresa, òrgan que es configura com l'òrgan representatiu i col·legiat del conjunt dels treballadors en l'empresa o el centre de treball per a la defensa dels seus interessos, juntament amb els delegats de personal (articles 62 i 63.1 de l'ET). Així, els representants dels treballadors tenen atribuïdes una sèrie de funcions, derivades de la seva naturalesa d'òrgans de participació dels treballadors en l'empresa, i per a complir amb aquestes funcions, han de tenir accés a determinada informació, incloent dades personals dels treballadors, en els termes en què ho prevegi la normativa aplicable.

L'article 64 de l'ET articula el dret d'informació i consulta i les competències que corresponen al Comitè d'Empresa. Es preveu un dret d'informació i consulta als representants dels treballadors, entre d'altres, sobre aquelles qüestions que poden afectar els treballadors, entre d'altres, sobre les previsions de celebració de nous contractes, o la situació econòmica de l'empresa. També es reconeix un dret a rebre informació de les estadístiques sobre l'índex d'absentisme i les causes, els accidents de treball i malalties professionals o els índex de sinistralitat, entre d'altres.

L'escrit de l'Ajuntament cita específicament l'article 65 de l'ET segons el qual els documents que lliuri l'empresa a la representació dels treballadors no poden ser utilitzats fora de l'estricta àmbit de l'empresa i per a finalitats diferents d'aquelles que

van motivar el seu lliurament. També s'imposa en aquest article 65 el deure de sigil als representants dels treballadors, respecte la informació que reben.

A això s'ha de sumar la previsió expressa de l'article 8.3.a) de l'ET, que preveu que l'empresari ha d'entregar als representants legals dels treballadors una còpia bàsica de tots els contractes amb la finalitat de comprovar l'adequació dels contractes a la legalitat vigent. La còpia bàsica ha de contenir totes les dades del contracte, excepte el DNI, el domicili i l'estat civil, a més d'altres dades que puguin afectar la intimitat personal (en referència a la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, la intimitat personal i familiar i la pròpia imatge). L'accés dels representants dels treballadors a determinades dades personals que es troben incloses en la còpia bàsica del contracte, s'estableix per tal que aquests representants puguin exercir funcions de vigilància i control del compliment de la normativa laboral per part de l'empresari, per la qual cosa el legislador ha considerat necessari aquest accés a informació.

Com veiem, d'entrada, no hi ha previsions en l'ET que específicament es refereixin a la possible comunicació de dades relatives als ajuts socials, amb la concreció amb la que es sol·licita en el cas que ens ocupa. Per bé que es podria considerar que els representants dels treballadors han de tenir una informació general i suficient, per a poder exercir les seves funcions, en relació amb la concessió d'ajuts socials, d'això no es pot deduir que informació s'hagi de vincular, individualment, amb cada treballador concret o, en aquest cas, amb cada treballador de l'Ajuntament, beneficiari dels ajuts socials.

Dit d'una altra manera, l'ET no preveu que la informació que cal trametre als representants dels treballadors per donar compliment al legítim dret d'accés a informació d'aquests, hagi de fer identificables les persones físiques beneficiàries d'ajust socials.

En referència a l'EBEP, recordem en primer lloc que, segons el seu article 15, els empleats públics tenen, entre d'altres, el dret a la llibertat sindical, a la negociació col·lectiva, a la vaga i al plantejament de conflictes col·lectius. En relació amb aquests drets, és clar que les organitzacions sindicals tenen atribuïda una funció de representació dels treballadors, i de garantia de l'exercici dels seus drets, en els termes precisats per l'EBEP (veure, en relació amb aquesta qüestió, els articles 31 i següents de l'EBEP).

Pel que fa al dret d'informació dels representants dels treballadors, hem de destacar les previsions de l'article 40 de l'EBEP, segons el qual:

"1. Las Juntas de Personal y los Delegados de Personal, en su caso, tendrán las siguientes funciones, en sus respectivos ámbitos:

a) Recibir información, sobre la política de personal, así como sobre los datos referentes a la evolución de las retribuciones, evolución probable del empleo en el ámbito correspondiente y programas de mejora del rendimiento.

b) Emitir informe, a solicitud de la Administración Pública correspondiente, sobre el traslado total o parcial de las instalaciones e implantación o revisión de sus sistemas de organización y métodos de trabajo.

c) Ser informados de todas las sanciones impuestas por faltas muy graves.

d) Tener conocimiento y ser oídos en el establecimiento de la jornada laboral y horario de trabajo, así como en el régimen de vacaciones y permisos.

e) Vigilar el cumplimiento de las normas vigentes en materia de condiciones de trabajo, prevención de riesgos laborales, Seguridad Social y empleo y ejercer, en su caso, las acciones legales oportunas ante los organismos competentes.

f) Colaborar con la Administración correspondiente para conseguir el establecimiento de cuantas medidas procuren el mantenimiento e incremento de la productividad.

2. (...)”

De la mateixa manera que hem dit en referència a les previsions de l'ET, tampoc en base a l'EBEP es pot derivar una legitimació per a la comunicació específica de les dades personals a les que es fa referència en la consulta, relatives als beneficiaris dels ajuts socials, novament, sens perjudici que els representants dels treballadors hagin de tenir informació sobre la concessió dels ajuts, en els termes en què s'explica en la consulta, en relació amb l'actuació que duu a terme la Comissió d'Acció Social de l'Ajuntament.

En resposta a la primera pregunta formulada en la consulta de l'Ajuntament, la normativa legal aplicable no preveu, específicament, un accés per part dels representants dels treballadors a la informació relativa als ajuts socials concedits. Per tant, en atenció al que disposa l'article 11 de la LOPD, llevat que existeixin altres normes amb rang legal diferents a les analitzades que habilitin la cessió de les dades personals, caldrà disposar en qualsevol cas del consentiment dels titulars de les dades, és a dir, dels beneficiaris dels ajuts socials, per tal de comunicar al sindicat la informació continguda en l'annex que acompanya a l'acta de la Comissió d'Acció Social (l'listat definitiu en el que es relaciona empleats públics amb nom i cognoms i import total a percebre per ajuts).

IV

En l'explicació donada per l'Ajuntament sembla clar que els representants de les seccions sindicals formen part de la Comissió, i que aquesta treballa amb informació “filtrada” o anonimitzada, i no amb dades personals dels empleats públics, ja que bàsicament analitza casos excepcionals, el total de peticions d'ajuts i la quantitat a percebre, i sembla que per fer aquesta anàlisi no seria necessari l'accés per part dels membres de la Comissió a les dades personals dels treballadors.

En base a això, és clar que la comunicació de dades sobre la que es formula la consulta hauria de comptar amb el consentiment dels titulars de les dades, a manca d'una norma amb rang legal que habiliti la comunicació de dades al sindicat que ho sol·licita.

Ara bé, atès que no s'han aportat les normes de Regulació de la composició i funcionament de la Comissió d'Acció Social, cal fer avinent el següent.

En el cas que les dites normes prevegin la participació de membres dels sindicats amb representació a l'Ajuntament, específicament en la fase d'atorgament dels ajuts socials, de manera que per a fer aquesta funció hagin de conèixer la informació personal prèvia al seu “filtratge”, la resposta a la consulta podria ser una altra.

A aquests efectes també es rellevant conèixer si en la convocatòria pública dels Ajuts Socials s'informa clarament de la participació de membres dels sindicats en l'atorgament dels ajuts.

Si es donen aquestes dues condicions, és a dir, si les normes de Regulació de la composició i funcionament de la Comissió d'Acció Social expliciten la participació dels representants sindicals en l'atorgament dels ajuts, i a més, la convocatòria pública dels ajuts també permet conèixer clarament als treballadors que presenten una sol·licitud que els representants sindicals que formen part de la Comissió podran tenir accés a les dades, la comunicació de les dades a aquests representants es podria dur a terme.

En aquest sentit es podria considerar que la informació prèvia que es dona als interessats en la convocatòria comporta el seu consentiment exprés a la comunicació de les dades als representants del sindicat que formen part de la Comissió, especialment tenint en compte que quan el tractament de dades respon a la lliure i legítima acceptació d'una relació jurídica (en aquest cas, l'ajut social que sol·licita un treballador de l'Ajuntament) el desenvolupament, el compliment i el control de la qual impliqui necessàriament una comunicació a tercers, la comunicació és legítima sempre que es limiti a la finalitat que la justifica.

En qualsevol cas, aquest accés a les dades, que es podria considerar legítim sempre que es compleixin les dues condicions esmentades, només es donaria en relació amb els membres dels sindicats que són representants d'aquests en la Comissió d'Acció Social, i no en relació amb altres membres del sindicat que no formen part de la Comissió.

Finalment cal recordar que els membres de la Comissió, o qualsevol altra persona que accedeixi a les dades de caràcter personal, es troben subjectes pel deure de secret o confidencialitat respecte les dades tractades, en atenció al que disposa l'article 10 de la LOPD, segons el qual:

“El responsable del fitxer i els qui intervinguin en qualsevol fase del tractament de les dades de caràcter personal estan obligats al secret professional pel que fa a les dades i al deure de guardar-les, obligacions que subsisteixen fins i tot després de finalitzar les seves relacions amb el titular del fitxer o, si s'escau, amb el seu responsable.”

V

Vist que, per la informació de què es disposa i que ha estat aportada per l'Ajuntament, la comunicació al sindicat de les dades personals contingudes en l'annex de l'acta de la Comissió requereix el consentiment dels afectats, titulars de les dades, a manca de cobertura legal específica als efectes de l'article 11 de la LOPD, en relació amb el supòsit analitzat en el Fonament Jurídic III d'aquest dictamen, la segona pregunta formulada per l'Ajuntament queda contestada en el sentit següent.

Atès que la comunicació no té una específica cobertura legal en la normativa examinada (EBEP i ET), no resulta legítim comunicar als representants dels treballadors les dades personals contingudes en l'annex de l'acta (nom i cognoms de l'interessat, import per concepte, import total a percebre), entenent que aquesta comunicació es faria sense disposar del consentiment dels afectats.

També aquí seria necessari disposar de les normes reguladores i el model de sol·licitud per veure si contenen alguna clàusula que permeti considerar que s'ha atorgat el consentiment.

Si es disposa del consentiment dels afectats, les dades de l'annex que es podrà comunicar seran les que l'interessat hagi consentit a comunicar.

Respecte el consentiment en el cas específic que ens ocupa, destaquem que en la mesura que afecti dades de salut haurà de ser exprés, per aplicació de la pròpia LOPD.

Bona part dels ajuts que examina i atorga la Comissió d'Acció Social, es refereixen a despeses relacionades amb la salut. En concret, despeses d'odontologia, oftalmologia, ajuts per treballadors/es amb discapacitat reconeguda superior al 33%, ajuts per a fills/es de treballadors/es amb discapacitat reconeguda superior al 33% (menors d'edat o majors de 16 anys sense ingressos propis i que convisquin al domicili del /la sol·licitant), i ajuts per a l'adquisició de materials diversos per a aquestes persones (audiòfons, calçat ortopèdic, etc).

Les dades relatives a la salut, en aquest cas de treballadors de l'ajuntament o altres beneficiaris (fills d'aquests), es configuren als efectes de la normativa de protecció de dades com a dades sensibles o mereixedores d'una especial protecció. Segons disposa l'article 7.3 de la LOPD:

*“Les dades de caràcter personal que facin referència a l'origen racial, a la salut i a la vida sexual només poden ser recollides, tractades i cedides quan, per raons d'interès general, així ho disposi una llei o **l'afectat hi consenti expressament.**”*

De fet, de la informació que aporta l'Ajuntament, com s'ha dit, es dedueix que actualment la Comissió ja es dona accés als sindicats a la informació de l'annex, sempre que l'empleat públic ho hagi “autoritzat expressament”. Aquesta previsió, doncs, s'ajusta al règim del consentiment previst en la LOPD en relació amb les dades sensibles.

D'aquesta manera, el treballador de l'Ajuntament pot consentir expressament la cessió de les dades personals de l'annex, ja siguin les seves pròpies o si escau les dels seus fills, en tant que beneficiaris. En aquest sentit, també ens remetem a les previsions de l'article 13 del RLOPD, en relació amb el consentiment per al tractament de dades de menors d'edat.

D'acord amb les consideracions fetes fins ara, es fan les següents,

Conclusions,

Pregunta 1: Per aplicació del règim de comunicació de dades personals (article 11 de la LOPD), llevat que existeixin altres normes amb rang legal diferents a les analitzades que habilitin la cessió de les dades, cal disposar en qualsevol cas del consentiment dels titulars de les dades, per tal de comunicar al sindicat la informació continguda en l'annex que acompanya l'acta de la Comissió d'Acció Social (l'listat definitiu en el que es relaciona empleats públics amb nom i cognoms i import total a percebre per ajuts).

Si les normes de Regulació de la composició i funcionament de la Comissió d'Acció Social expliciten la participació dels representants sindicals en l'atorgament dels ajuts, i a més, la convocatòria pública dels ajuts també permet conèixer clarament als treballadors que presenten una sol·licitud que els representants sindicals que formen part de la Comissió podran tenir accés a les dades, la comunicació de les dades a aquests representants es podria dur a terme.

Pregunta 2: En relació amb el supòsit analitzat en el Fonament Jurídic III, per aplicació de l'article 7.3 de la LOPD, es poden cedir a la secció sindical les dades personals que hagi consentit expressament la persona interessada.

Barcelona, 22 de desembre de 2011